WWF
Lintulahdenkatu 10
00500 HELSINKI

Puh: (09) 7740 100
Faksi: (09) 7740 2139
www.wwf.fi, www.panda.org

for a living planet®

Eduskunnan suuren valiokunnan kokous 29.9.2023

VIITE: **Lausuntopyyntö / E 30/2023 vp: Ehdotus neuvoston asetukseksi eräiden kalakantojen ja kalakantaryhmien Itämerellä sovellettavien kalastusmahdollisuuksien vahvistamisesta vuodeksi 2024 ja asetuksen (EU) 2023/194 muuttamisesta tiettyjen muilla vesillä sovellettavien kalastusmahdollisuuksien osalta**

ASIA: **WWF Suomen kirjallinen asiantuntijalausunto**

WWF kiittää lausuntomahdollisuudesta ja toteaa lausuntonaan seuraavaa:

Itämeren kalakannat ja kalastus ovat tällä hetkellä kriisissä. Monet taloudellisesti ja ekosysteemin kannalta tärkeät lajit ovat taantuneet hälyttävästi. Turskakannat ovat edelleen pohjalukemissa ja kohdennettu kalastus on jouduttu keskeyttämään jo useaksi vuodeksi, samoin kuin eteläisellä Itämerellä elävän läntisen silakkakannan kalastus. Nyt myös Itämeren pääaltaan ja Suomenlahden silakkakannat ovat kriittisen tason alapuolella ja myös Pohjanlahden silakka on taantunut tavoitetason alapuolelle. Lohen kutuvaellus Pohjanlahden jokiin on erityisesti kuluvana vuonna jäänyt katastrofaalisen heikoksi siitä huolimatta, että avomerikalastus on keskeytetty ja rannikkokalastuksen kiintiöitä on pienennetty. Kilohaili ja eteläisen Itämeren kampelakalat ovat sen sijaan runsastuneet, mutta silakan ja kilohailin sekakalastus sekä kampelakalojen kalastuksesta saatava turskasivusaalis edellyttää varovaisuutta ja tarkempia alueellisia säätelytoimia myös niiden kalastukseen.

Kalakantakohtaiset näkemykset:

Itämeren pääaltaan ja Pohjanlahden lohen osalta WWF katsoo, että kuluneen vuoden katastrofaalisen heikon emokalamäärän ja lohien merivaelluksen aikaiseen selviytymiseen liittyvien epävarmuuksien vuoksi lohenkalastus tulisi olla suljettuna siihen asti, kunnes kutukantatavoitteiden toteutuminen voidaan luotettavasti ennustaa. Lisäksi WWF katsoo, että lohenkalastus tulisi sallia ICES:n neuvonannon ja komission esityksen mukaisesti ainoastaan osa-alueella 31 (Perämeri), missä pyynti kohdistuu selkeämmin paremmassa tilassa olevien lohijokien kantoihin ja suurten rakennettujen jokien kompensaatioistutuksiin. Maa- ja metsätalousministeriön esittämä kiintiötaso (50 000 lohta) on sinänsä oikean suuruinen ja linjassa ICES:n tieteellisen neuvonannon kanssa, sillä edellytyksellä, että vuoden 2024 lohien kutuvaellus tulee olemaan samalla tasolla, kuin se keskimäärin on ollut viimeisen 15 vuoden aikana. Lisäksi WWF painottaa, että Suomen tulisi viipymättä sopia yhdessä Ruotsin kanssa reaktiivisista säätelytoimista, joilla lohenkalastus merellä ja joissa voidaan keskeyttää kalastuskauden aikana, mikäli kutukantatavoitteiden toteutuminen on vaarassa.

WWF korostaa tarvetta laatia pikaisesti Itämeren lohikannoille monivuotinen hoitosuunnitelma, jolla mm. varmistetaan avomerikalastuskiellon pysyvyys ja säädetään riittävät turvatoimet reaktiiviseen säätelyyn merellä ja joissa, mikäli emokalamäärät uhkaavat jäädä kuluvan vuoden tapaan alhaiselle tasolle.

Suomenlahden lohenkalastus tulee kohdistaa ICES:n neuvonannon mukaisesti istutettuihin lohiin, eikä kalastuskuolevuutta tule nostaa nykytasosta. Erityisesti alkukauden pyynnissä Suomenlahdella kalastetaan myös Perämeren luonnonkantajoista olevia kaloja, joten kalastuksen avaamisessa tulee noudattaa samaa varoivaisuusperiaatetta kuin Pohjanlahdella. WWF katsoo, että Suomenlahden kokonaiskiintiö tulisi olla maksimissaan noin 9160 lohta.

Suomenlahdella kalastuksen ohjaamisessa keskeisintä on, ettei kalastus vaaranna Suomenlahden alkuperäiskantoja tai estä palautettavien lohikantojen elpymistä. Luonnonlohikantojen ja luonnossa lisääntyvien lohikantojen turvaamiseksi lohenkalastusta tulee ohjata Suomenlahdella kiintiöiden lisäksi myös muilla toimenpiteillä, kuten rauhoitusalueilla luonnonlohijokien edustalla ja ajallisilla säätelytoimilla. EU-tasolla päätettävien säätelytoimien ohella Suomenlahden lohikantojen elpymistä tulee tukea kansallisilla toimenpiteillä, kuten kalastusrajoituksilla erityisesti Kymijoen jokisuistossa.

Pohjanlahden sekä Itämeren pääaltaan ja Suomenlahden silakkakantojen osalta WWF katsoo, että maa- ja metsätalousministeriön esittämät kiintiötasot ovat liian korkeita ja riskialttiita silakkakantojen tilaan ja elpymisennusteisiin nähden. Maa- ja metsätalousministeriön esittämällä kiintiötasolla (48 824 – 63 049 tonnia) Pohjanlahden silakkakanta voi taantua edelleen alle kriittisen tason (Blim) noin 21-26% todennäköisyydellä. Vastaavasti pääaltaan ja Suomenlahden silakkakannan osalta ministeriön esittämä kiintiötaso (EU TAC 35 687 - 45 418 tonnia) tarkoittaisi, että kanta pysyisi kriittisen Blim tason alapuolella 29-31% todennäköisyydellä. Itämeren kalakantojen monivuotinen hoitosuunnitelma edellyttää, että kalastusmahdollisuudet on joka tapauksessa määriteltävä siten, että voidaan varmistaa, että todennäköisyys kutukannan biomassan vähentymisestä kriittistä Blim viiteraja-arvoa pienemmäksi on alle viisi prosenttia.

WWF suosittelee kalastuskiintiöiden asettamista komission esitystä mukaillen mahdollisimman pieneksi silakkakantojen nopean elpymisen turvaamiseksi. Erityisesti pääaltaan ja Suomenlahden säätelyalueella silakkakannan tila ja elpymisennusteet edellyttävät Itämeren kalakantojen monivuotisen hoitosuunnitelman mukaan kohdennetun kalastuksen keskeyttämistä. WWF kuitenkin näkee, että silakan rannikkokalastus passiivilla pyydyksillä ihmisravinnoksi voisi mahdollisuuksien mukaan olla edelleen sallittua. Suomen rannikkokalastukset saaliit ovat viimeisen 5 vuoden aikana olleet keskimäärin noin 2500 tonnia

Pohjanlahdella ja noin 1500 tonnia Saaristomerellä ja Suomenlahdella, joten rannikkokalastuksen vaikutus silakkakantoihin on hyvin vähäinen.

Lisäksi WWF katsoo, että Itämeren pääaltaan ja Suomenlahden säätelyalueella tulee viipymättä siirtyä tarkempaan osa-alue- ja populaatiotason tarkasteluun. Erityisesti pääaltaan eteläisten silakkapopulaatioiden tilaa tulee vahvistaa alueellisilla säätelytoimilla, sillä nykyisin suurin pyyntipaine kohdistuu voimakkaimmin taantuneisiin eteläisiin osakantoihin. Lisäksi WWF korostaa tarvetta tehostaa silakkakantojen seurantaa ja tutkimusta ja esittää, että silakkakannoille laadittaisiin ensi tilassa monivuotista hoitosuunnitelmaa täydentävä elpymisohjelma.

WWF huomauttaa, että silakka on Itämeren ekosysteemin avainlajeja ja silakkakantojen runsaus ja elinvoimaisuus vaikuttaa suuresti myös moneen muuhun lajiin, kuten loheen ja turskaan. WWF ymmärtää ja tunnistaa silakankalastuksen rajoittamisen mittavat taloudelliset vaikutukset, mutta näkee ensiarvoisen tärkeäksi, että silakkakantojen nopea elpyminen asetetaan päätöksenteossa etusijalle.

Kilohailin osalta WWF suosittelee TAC:n asettamista Fmsy vaihteluvälin alarajaa (EU TAC 171 815 tonnia) pienemmäksi. Kilohailikiintiön asettamisessa on välttämätöntä huomioida kilohailin ja silakan sekakalastukseen ja raportointiin liittyvät epävarmuudet, kilohailin vaikutus turskakannan elpymiseen sekä kalastuksen epätasainen alueellinen jakautuminen.

Itämeren molempien turskakantojen ja läntisen silakkakannan kohdennettu kalastus tulee olla edelleen kiellettyä komission ehdotuksen ja valtioneuvoston kannan mukaisesti. WWF suhtautuu suurella varauksella turskakannoille sovellettuun sivusaaliskiintiöön ja katsoo, että sivusaaliskiintiön asettamisen sijaan olennaista olisi toimeenpanna pyydysteknisiä ja ajallisia säätelytoimia, joilla turskasivusaalista saataisiin vähennettyä erityisesti punakampelan kalastuksessa. Lisäksi kalastuksen valvontaa tulee tehostaa turskan tärkeimmillä esiintymisalueilla.

Yleiset kommentit:

Itämeren kalakantojen viimeaikainen nopea taantuminen näyttää olevan ensisijaisesti seurausta Itämeren ekosysteemissä ja ravintoverkoissa tapahtuneista muutoksista. Ympäristön muuttuminen vaatii, että erityisesti taantuneiden ja vaarassa olevien kalakantojen runsautta tulee kasvattaa, jolloin kantojen puskurikyky ympäristömuutoksia vastaan kasvaa. Tämä edellyttää nykyistä maltillisempia saaliskiintiöitä sekä kalastuksen tarkempaa alueellista ohjaamista. Lisäksi on tärkeää, että erityisesti eteläisellä Itämerellä rajoitetaan meriluonnolle

vahingollista pohjatroolausta, vähintäänkin suojelualueilla sekä arvokkailla ja monimuotoisilla merialueilla.

WWF painottaa, että Itämeren kalakantojen monivuotinen hoitosuunnitelma (Baltic Multiannual Plan) ei ole toiminut toivotulla tavalla, mikä näkyy kalakantojen taantumisena, siitä huolimatta, että kalastuksen säätelyssä on noudatettu monivuotisessa hoitosuunnitelmassa kirjattuja periaatteita ja tieteellistä neuvonantoa. Tämä ilmentää sitä, että nykyinen neuvonanto, hoitosuunnitelma ja päätöksenteko eivät riittävässä määrin huomioi meriympäristössä tapahtuvia nopeita muutoksia. On välttämätöntä säädellä kalastusta niin, että kalastuskiintiöitä ei katsota vain säätelyaluekohtaisesti, vaan kalastuksen vaikutukset osapopulaatioihin, muihin lajeihin ja koko ekosysteemiin otetaan huomioon. Kalastuskiintiöistä ja muista säätelytoimista päätettäessä tulee olla entistä enemmän herkkyyttä ja kykyä ottaa ympäristössä ja kalakannoissa tapahtuvat negatiiviset signaalit (esim. heikentynyt poikastuotanto tai lisääntynyt luontainen kuolevuus) paremmin huomioon jo varhaisessa vaiheessa, vaikka kalakannan tila sinänsä olisikin vielä tavoitetasojen mukainen.

Helsingissä 27.9.2023

Maailman Luonnon Säätiö (WWF) Suomen Rahasto

Jari Luukkonen
Suojelujohtaja

Matti Ovaska
Suojeluasiantuntija

Lisätiedot: Matti Ovaska, matti.ovaska@wwf.fi, p. 040 7273149